

Lijst aanvullende vragen m.b.t. verzoek om reactie rapport Wereldbank over gevolgen klimaatverandering voor Ontwikkelingslanden:

1. Graag een reactie van het kabinet hoe de aanpak kan zijn om expertise (kennis en kunde) die in Nederland aanwezig is, bij onderwijs, bedrijven of elders, te benutten om de uitdagingen die klimaatverandering met zich meebrengt te tackelen of zelfs om te zetten in kansen?
2. Welke bedrijfssectoren zijn (buiten landbouw en watermanagement) nog meer kansrijk en welke potentie is er, mede gelet op bevindingen in het rapport van de Wereldbank en eerdere IPCC-rapporten?
3. Welke belemmeringen houden de export van onze expertise tegen, wat doet het kabinet om deze belemmeringen zo spoedig mogelijk op te ruimen?
4. Hoe laten we (indien mogelijk met een voorkeursbehandeling zoals andere landen ook doen) het Nederlandse bedrijfsleven optimaal profiteren van de middelen die onder klimaatfinanciering (100 miljard USD jaarlijks structureel vanaf 2020) beschikbaar zullen zijn? En wat doen we in de tussentijd tot 2020?
5. Is Nederland nog steeds van plan de Kopenhagen-afspraken met betrekking tot klimaatfinanciering uit te voeren?
6. Onderschrijft het kabinet de conclusies en aanbevelingen van de Wereldbank in het genoemde rapport? Zo nee, waarom niet?
7. Op welke wijze is het kabinet voornemens de aangenomen motie Thieme (Kamerstuk [34300-30](#)) om de effecten van klimaatverandering, handels- en belastingpolitiek en wapenleveranties op de stabiliteit in kwetsbare landen en regio's in kaart te brengen uit te voeren?
8. Deelt het kabinet de conclusie van de Wereldbank dat als de klimaatverandering niet snel een halt wordt toegeroepen, de armoede in de wereld zal stijgen? Zo ja, welke consequenties verbindt het kabinet hieraan?
9. Is de relatie tussen klimaatverandering en armoede besproken tijdens de conferentie Planetary Security: Peace and Cooperation in Times of Climate Change and Global Environmental Challenges?
10. Deelt het kabinet de mening dat de EU-bijdrage aan klimaatfinanciering zoals deze onlangs is overeengekomen te weinig is om de voorspelde armoede als gevolg van klimaatverandering tegen te gaan? Zo ja, welke consequenties verbindt het kabinet hieraan, is het kabinet bereid om meer geld beschikbaar te stellen om mensen te helpen zich voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering?
11. Wat is de reactie van de minister op de conclusie van de Wereldbank dat over 15 jaar 100 miljoen mensen meer in armoede zullen leven door de nadelige effecten van klimaatverandering?
12. Wat betekent dit rapport voor het behalen van SDG 2 in 2030 ('Honger uitbannen, voedselzekerheid bereiken, voeding verbeteren en duurzame landbouw promoten'), aangezien klimaatverandering leidt tot stijgende voedselprijzen en desastreuze gevolgen heeft voor de voedselzekerheid van mensen in (extreme) armoede?
13. Op welke manier wordt de ontwikkelingsrelevantie geborgd bij klimaatfinanciering? Hoe worden inclusieve groene groei en armoedebestrijding integraal onderdeel van klimaatprojecten?
14. Op welke manier worden de afgelegen rurale gebieden bereikt met klimaatfinanciering, aangezien de Wereldbank juist de allerarmsten noemt als grootste slachtoffers van klimaatverandering? Hoe wil de minister dit borgen in het klimaatbeleid?
15. Erkent de minister dat Nederland het particuliere kanaal beter kan benutten bij klimaatfinanciering, aangezien klimaatinvesteringen nu voornamelijk nog via het multilaterale kanaal worden ingezet? Zo ja, op welke manier?
16. Hoe wil de minister voorkomen dat de toenemende druk om klimaatfinanciering te realiseren zal leiden tot minder inzet op ontwikkelingsprojecten zonder klimaatdoel, terwijl deze projecten wel van grote waarde zijn voor het bestrijden van bijvoorbeeld armoede, mensenrechtenschendingen of ziekten?
17. Kan de regering een reactie geven op het rapport *Shock Waves: Managing the Impacts of Climate Change on Poverty*? Welke gevolgen zou dit volgens de regering moeten hebben op

het beleid van EZ, I&M en BuHa-OS? Heeft dit volgens de regering financiële consequenties of gevolgen voor de begroting?

18. Klopt het dat de oplossing vooral gezocht wordt in de optimalisering van de landbouw in bepaalde landen? Op welke manier kan het ministerie van EZ (en Landbouw) hier een bijdrage aan leveren?
19. Is reeds een reactie op dit rapport vernomen van de Indiase en Chinese regeringen? Zijn de aanbevelingen uit dit rapport naar hun mening ook het juiste antwoord op wereldwijde armoedebestrijding? Wat is de mening van de VS en Japan hierover? Hoe wordt er in Afrika over gedacht?
20. Kan het kabinet een reactie geven op blz. 15 van het rapport? Is een bandbreedte van 122 resp. 132 miljoen (mensen in extreme armoede) niet erg groot? Wat zegt dit over de voorspellende waarde van dit rapport?
21. Betekent een stijging van de wereldtemperatuur door klimaatverandering dat er meer thermische energie op aarde aanwezig zal zijn? Hoe kan deze thermische energie beter worden benut? Is thermische energie door klimaatverandering in zekere zin te vergelijken met geothermische energie (aardwarmte), die men ook probeert te benutten? Kan thermische energie door klimaatverandering in zekere zin vergeleken worden met gestolde zonne-energie?
22. Kunnen de opbrengsten van thermische energie door klimaatverandering worden benut voor bestrijding van armoede in de wereld? Op welke manier zou dit kunnen?
23. Wat zijn volgens dit rapport de gevolgen van een stijging van de wereldtemperatuur door klimaatverandering voor eventuele vluchtelingenstromen? Van welk continent naar welk continent zouden deze vluchtelingen stromen kunnen gaan?
24. Klopt het dat bij lange termijnproblemen altijd sprake is van een zeker moral hazard probleem, doordat er geen sprake is van “gelijk oversteken”? Klopt het dat de politici van nu niet altijd geneigd zijn de problemen van politici in de verre toekomst (bv. 2050) op te lossen? Hoe kan deze “tragedy of the horizon” opgelost worden? Oftewel hoe kunnen de belangen van de verre toekomst en het heden op een effectieve manier gelijkgeschakeld worden?